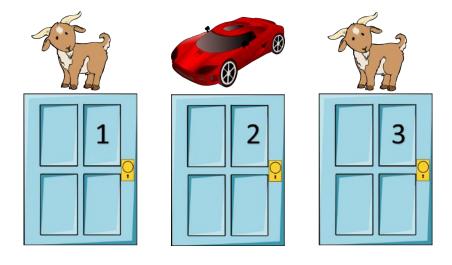
Hen fodelydd ystadegol

Philip Jonathan

Yr Henllys, Rhuthun

Tachwedd 2018

Gafr neu gar?

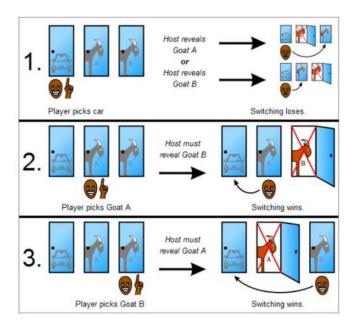

Gafr neu gar?

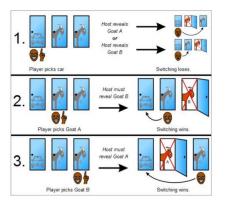
Dychmygwch ...

- ▶ 'Da chi mewn cwis teledu
- Ma' 'da chi ddewis o dri drws
- ➤ Tu ôl i un drws mae 'na gar ffansi (rhywbeth dymunol iawn!); tu ôl i'r ddau drws arall mae 'na afr (neu rhywbeth ych-a-fi!).
- ▶ 'Da chi'n dewis drws, ac yn rhoi rhif y drws i'r boi teledu
- Mae'r boi teledu yn agor un o'r ddau drws na ddewisoch sydd â gafr y tu ôl iddo
- ► Mae'r boi teledu'n gofyn Ydych chi eisiau newid eich dewis?
- ▶ Be' 'da chi'n gwneud? Ydi e o fantais i chi, i newid eich dewis?

Mae'n ymwneud â thebygolrwydd!

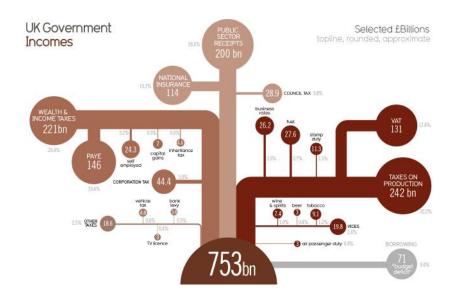

Mae'n ymwneud â thebygolrwydd!

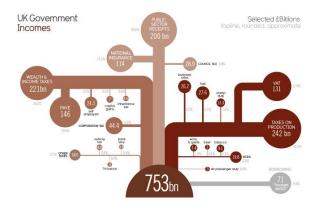

Weithiau, doethach newid meddwl Gwŷr Brecsit, da chi, sylwch!

à darlunio

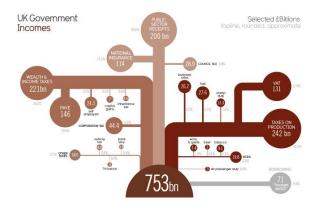

à darlunio

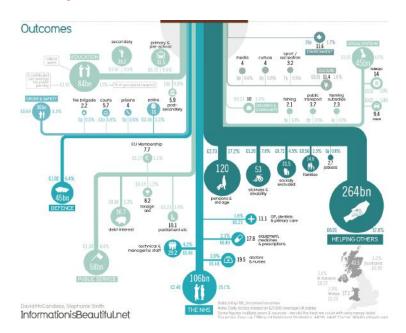
Amazon Apple Facebook Google Microsoft BP Exxon Shell Beth yw maint rhain?

à darlunio

700 (Apple) 600 (Amazon Microsoft Google) 400 (Facebook) 200 (Exxon Shell) 100 (BP)

a phenderfynu

a dylanwadu

Treth Incwm yng Nghymru

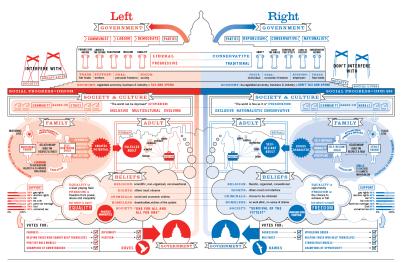

O 6 Ebrill 2019 ymlaen, bydd rhan o dreth incwm pobl Cymru yn cael ei defnyddio'n uniongyrchol i ariannu gwasanaethau yng Nghymru.

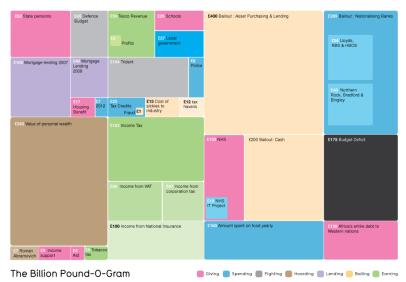
Cyfraddau treth Band treth cyfradd uwch 40c Band treth cyfradd ychwanegol 45c 10c Band treth cyfradd ychwanegol 45c 10c 10c 30c 35c Mae cyfraddau treth inewm Cymru yn cael eu pennu gan Lywodraeth Cymru a'u talu'n uniongyrchol iddi. 35c Mae cyfraddau treth inewm Cymru yn cael eu pennu gan Lywodraeth Cymru a'u talu'n uniongyrchol iddi. 10c

Defnyddiwyd cyfraddau treth cyffredinol 2018-19 fel enghraifft o sut y bydd y newid yn gweithio.

â bod yn ddiduedd

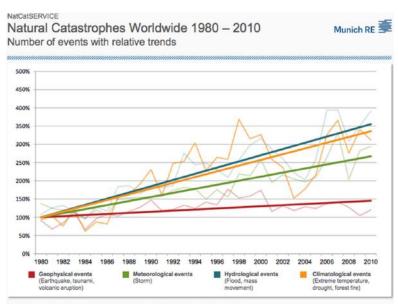
a chyfathrebu

David McCandless / InformationIsBeautifuLnet

Source: UK Treasury, Guardian

â chyfathrebu mwy fyth

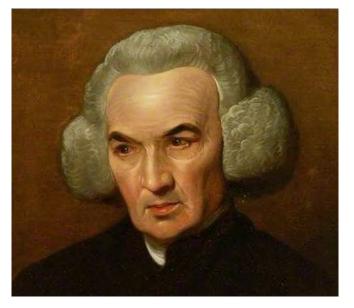

Y sylfaen i'r cwbl yw theorem Bayes

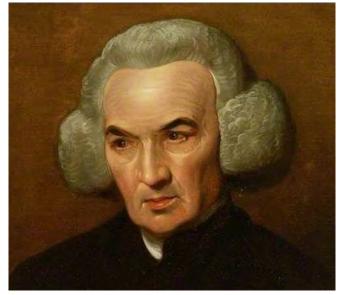
$$p(B|D) = \frac{p(D|B) \times p(B)}{p(D)}$$

cred ddiweddarach \propto tebygoliaeth y data \times cred gychwynol

Bayes a'r cysylltiad Cymreig

Bayes a'r cysylltiad Cymreig

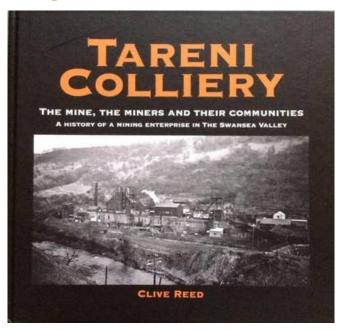

Richard Price (1723 - 1791)

Rwyn wreiddiol o Odre'r Graig yng Nghwm Tawe

Godre'r Graig

Godre'r Graig

Astudiais yn Abertawe

a chwympo mewn cariad â ffiseg

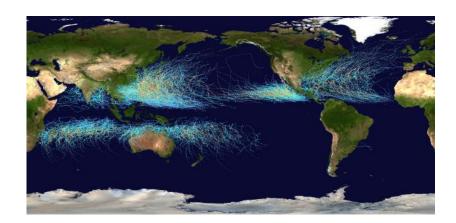

. . .

a chwympo mewn cariad â ffiseg

Corwynt Katrina (2005)

Winds flow outward above the storm, allowing the air below to rise.

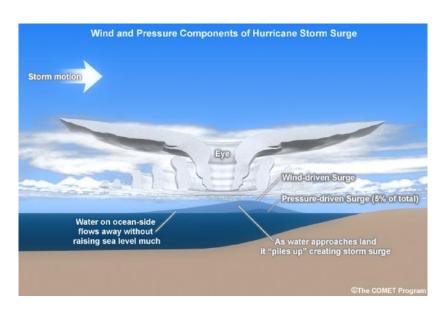
Humid air rising makes the clouds of the storm.

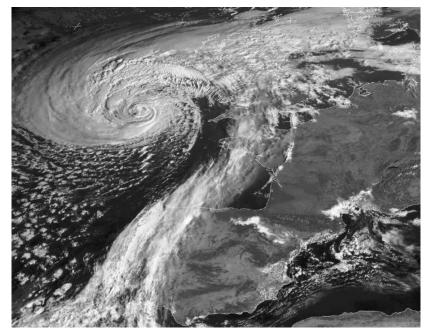

Winds coming together force air upward.

1 W

Warm ocean water (more than 26°C) provides energy for the hurricane and causes more evaporation making humid air and clouds.

Storom Ophelia (2017)

a datrys problemau fel priodas

Dychmygwch

- 'Da chi'n ddyn sengl yn edrych am wraig
- 'Da chi'n mynd i gwrdd â 100 o ferched cymwys ar hap dros nifer fawr o flynyddoedd
- ▶ Byddwch chi'n hoffi rhai'n well nag eraill, ac yn hoffi un fwyaf oll!
- Mae'n rhaid i chi benderfynu'n syth pan 'da chi'n cwrdd â merch, os taw hi yw'r un
- ▶ 'Da chi ddim eisiau aros am byth i briodi, wrth rheswm!
- Sawl merch dylsech chi gwrdd â nhw cyn penderfynu?
- Cynigion?

Y problem briodas

- ► Mae'r ateb yn esiampl o reol stopio optimaidd, un o gonglfeini maes a elwir yn ymchwil gweithredol, a dyma fe ateb
- ▶ Dylsech chi aros tan i chi gwrdd â $100/e \approx 37$ o ferched a chofio o'r rheini pa un oedd orau (dywedwn ni taw Carys oedd enw hon)
- ► Wedyn dylsech chi ddal i gwrdd â merched, a dewis fel gwraig y ferch gyntaf 'da chi'n cwrdd â hi sy'n well na Carys
- Fel hyn, mae gyda chi'r tebygolrwydd uchaf o gwrdd â'r gorau o'r 100, a'r tebygolrwydd hwnw yw $1/e \approx 0.37$
- ▶ Mae $e \approx 2.72$ yn gysonyn mathemategol sylfaenol

Hafaliad prydferthaf mathemateg

$$e^{i\pi} + 1 = 0$$

π a'r cysylltiad Cymreig

. . .

π a'r cysylltiad Cymreig

William Jones (1675 - 1749)

π a'r cysylltiad Cymreig

Palmariorum Mathefeos. 243

=:+
$$\frac{c^3}{6d^2} + \frac{3c^4}{40d^4}$$
, &c. A=C+ $\frac{C^3}{6d^2} + \frac{3C^5}{40d^4}$, &c. (by 24)

Th. C+ $\frac{C^3}{6d^2} + \frac{3}{8}$, &c. = $\frac{n}{8}$

Th. C= $\frac{nc}{6d^2} + \frac{1}{8}$, &c. = $\frac{n}{8}$

Th. C= $\frac{nc}{1} + \frac{1}{2\times 3d^2}$, &c. = $\frac{n}{4\times 5d^2}$, &c. = A

Th. C= $\frac{nc}{1} + \frac{1}{2\times 3d^2}$, &c. = $\frac{n}{4\times 5d^2}$, &c. = $\frac{3}{6\times 7d^2}$, &c. 38. Bec. $\frac{1}{1}d = \frac{n^2}{3}$, $\frac{y_5}{4y_5} = \frac{1}{4\times 5d^2}$, find be 30°) $\frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{3}}$

And 64, or 6x = $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ (if a be 30°) $\frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{3}}$

But 6x = $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ (a) = $\frac{1}{3}$ (b) = $\frac{1}{3}$ (c) = $\frac{1}{3}$ (c) = $\frac{1}{3}$ (d) = $\frac{1}{3}$ (e) = $\frac{1}{3}$ (e) = $\frac{1}{3}$ (find be 30°) $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ (find be 30°) $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ (find be 30°) $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ (find be 30°) $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$ = $\frac{1}{3}$

Synopsis Palmariorum Matheseos

Dwi'n gweithio i Shell a Phrifysgol Caerhirfryn

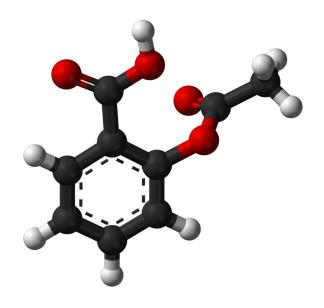

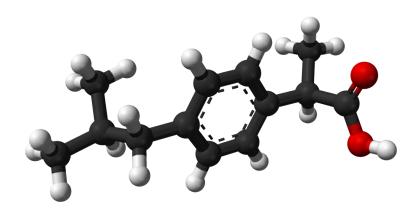

Dechreuais yn helpu modelwyr molecylaidd

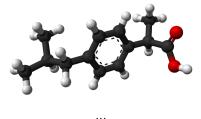

Pa un sydd orau?

Eich dewis chi!

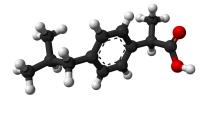

Eich dewis chi!

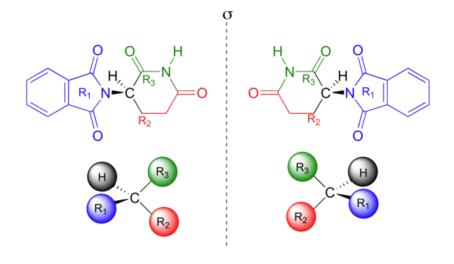

Aspirin

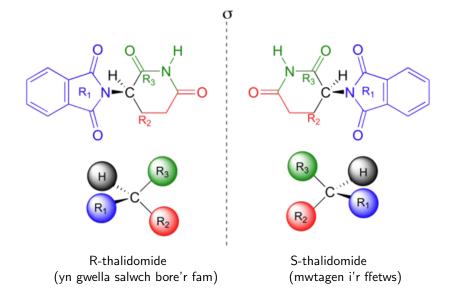

Ibuprofen

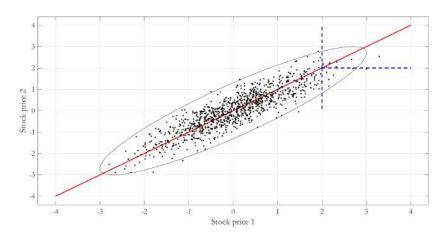
Pa un sydd orau?

Pa un sydd orau?

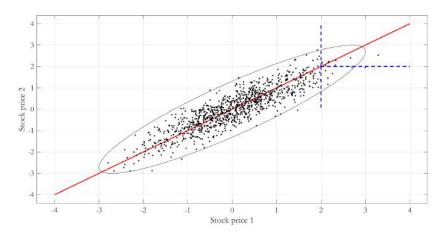

Rwyn fodelydd ystadegol

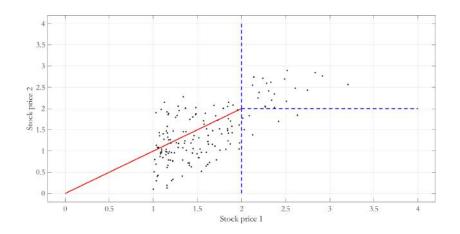
Beth yw'r siawns for pris stoc 2 yn uwch na phris stoc 1, pan fydd pris stoc 1 yn uchel iawn? Cynigion?

Cynigion?

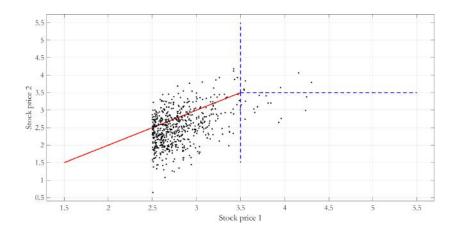

Hwyrach, tu fewn i'r elips, mae'r tebygolrwydd fod pris 2 yn uwch na phris 1 tua 0.5? Hyny yw, yn fathemategol P(P2 > x | P1 > x) = 0.5?

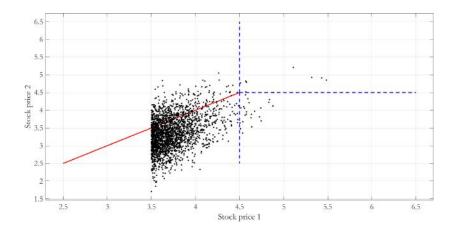
$\mathsf{Pris}\; \mathbf{1}>\mathbf{2}$

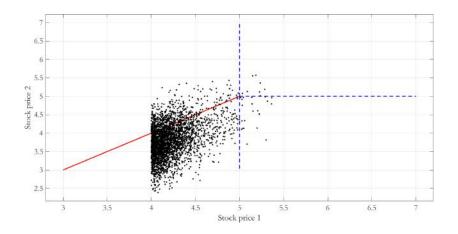
$Pris \ 1 > 3.5$

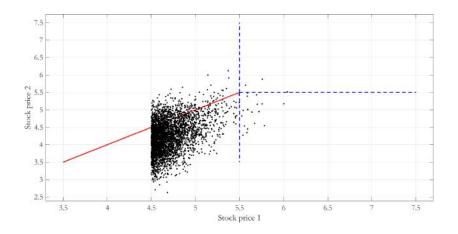
$Pris \ 1 > 4.5$

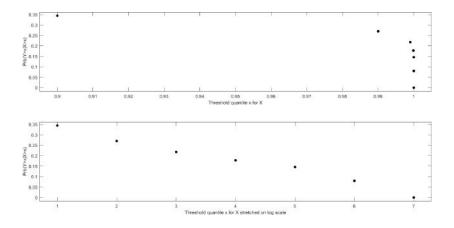
$\mathsf{Pris}\; 1 > 5$

$Pris \ 1 > 5.5$

Felly?

Pan fod Pris 1 yn andros o uchel, mae Pris 1 yn tueddu fod yn uwch na Phris 2 (er bod y tebygolrwydd tua 0.5 am brisau cymhedrol). Hyny yw, yn fathemategol P(P2 > x|P1 > x) = 0 pan mae x yn fawr!

Mae canlyniadau fel hyn â goblygiadau mawr ym myd modelu arianol.

ac ym myd peirianeg ac eigioneg

Mae'n fywyd diddorol

ond does unman yn debyg i ...

